

Mit üzennek a szerecsenek?

A Magyar Természettudományi Múzeum

Kárpát-medencei

Erebia gyűjteményének bemutatása

**KATONA GERGELY, GLAVANOVITS BOGLÁRKA
& BÁLINT ZSOLT**

Újabb anyagok, gyűjtemények

Gyűjteményrevízió

Tudománytörténet

Adatbázis építés

Szakedolgozó

Bizonyíték alapú természetvédelem

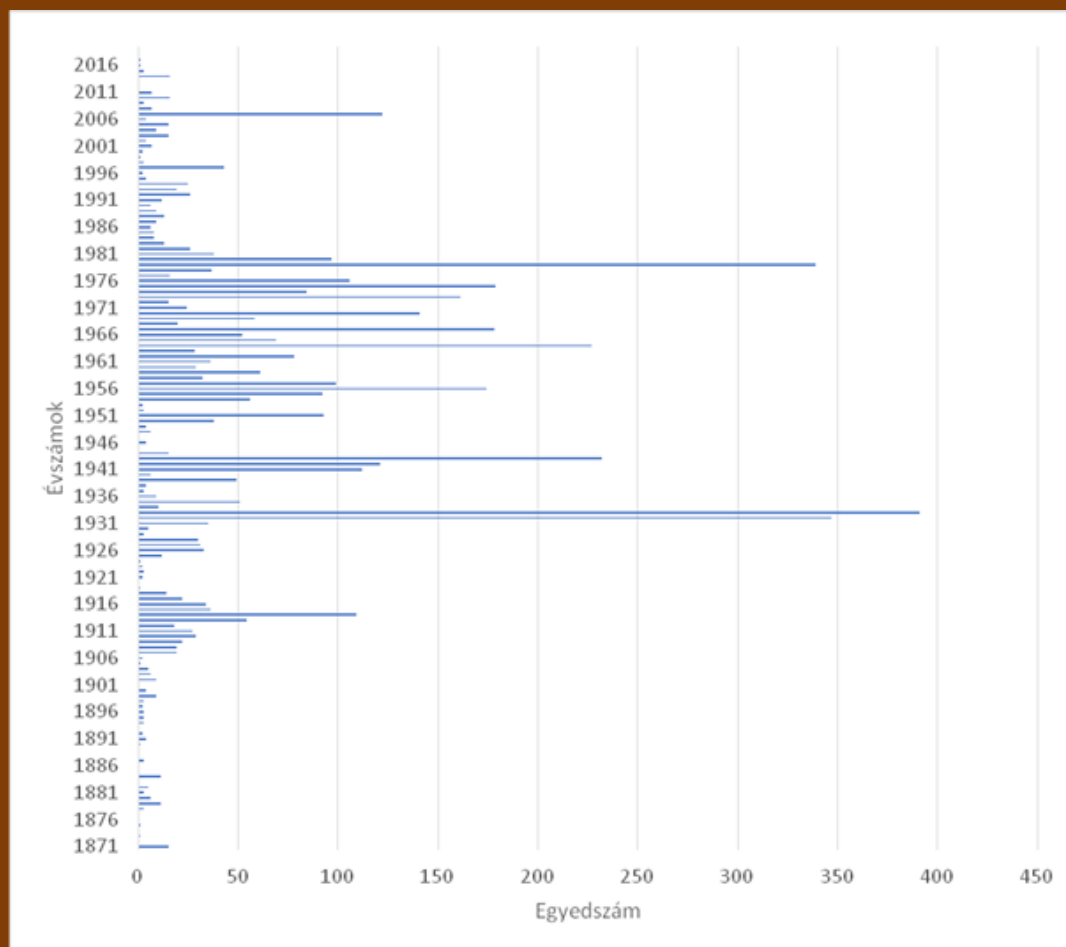
Felmerülő kérdések: a lepkék üzenetei

ELŐZMÉNYEK

Gyűjtési intenzitás (több mint 6000 példány)

- Diószeghy László (Bánát-Erdély)
- König Frigyes (Bánát –Erdély)
- Lipthay Béla és Teleki László (Retyezát)
- Peregovits László (Keleti-Kárpátok)
- Podlussány Lajos (egész Kárpátok)
- Rácz Gábor (egész Kárpátok)
- Szemerédi István (Mo. és Szlovákia)
- Schmidt Antal (egész Kárpátok)
- Vojnits András (Szlovákia)
- Wettstein János (Szlovákia)

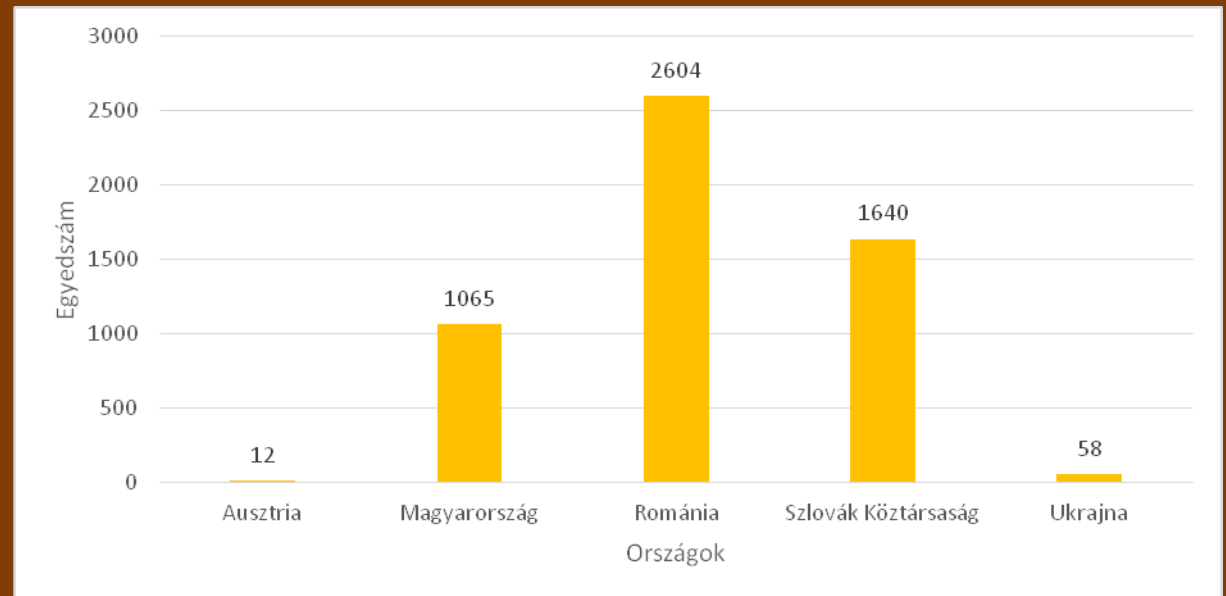
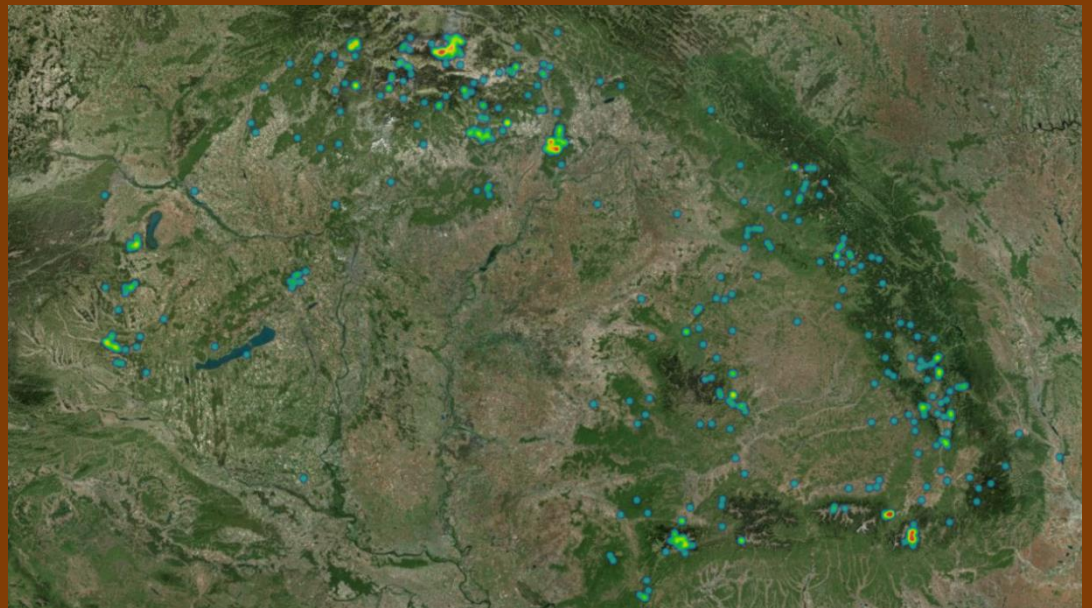
És persze még sokan mások

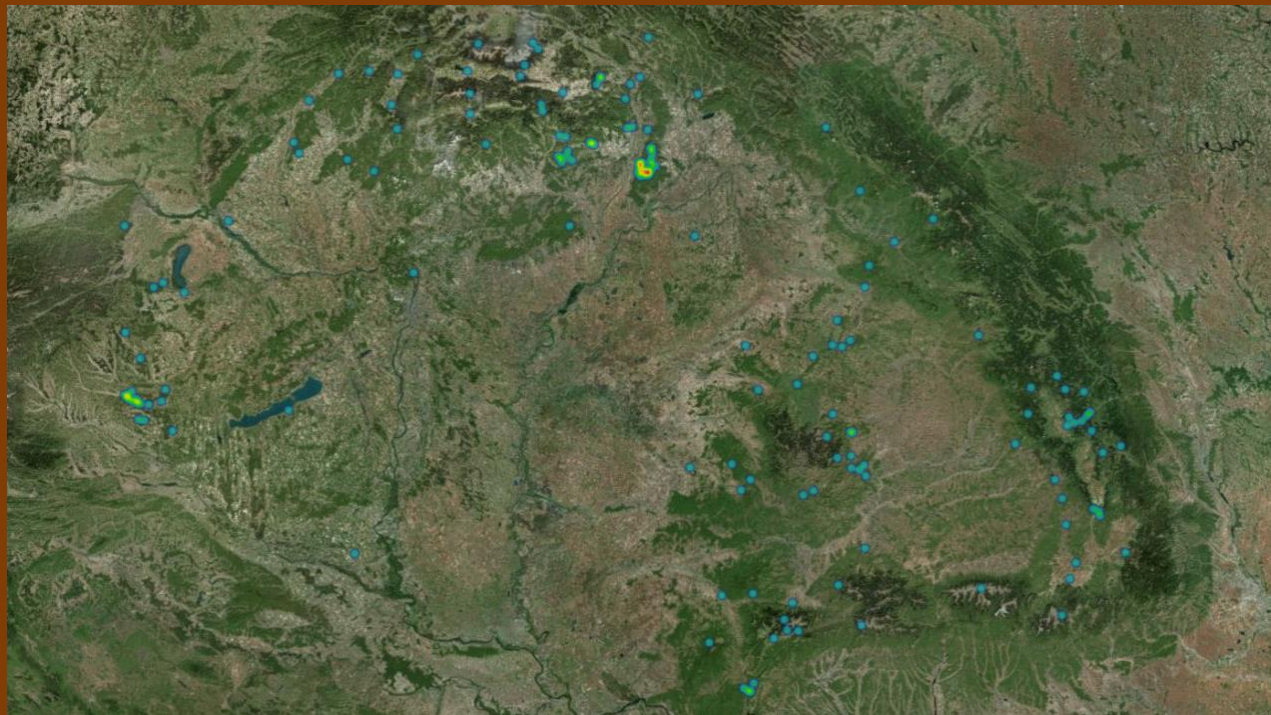
Gyűjtőhelyek

Forrpontok:

- Felvidék: Tátrák
- Pannónia: Zempléni-hegység
- Erdély: Bucsecs, Királykő

Erebia aethiops – Kopt szerecsen

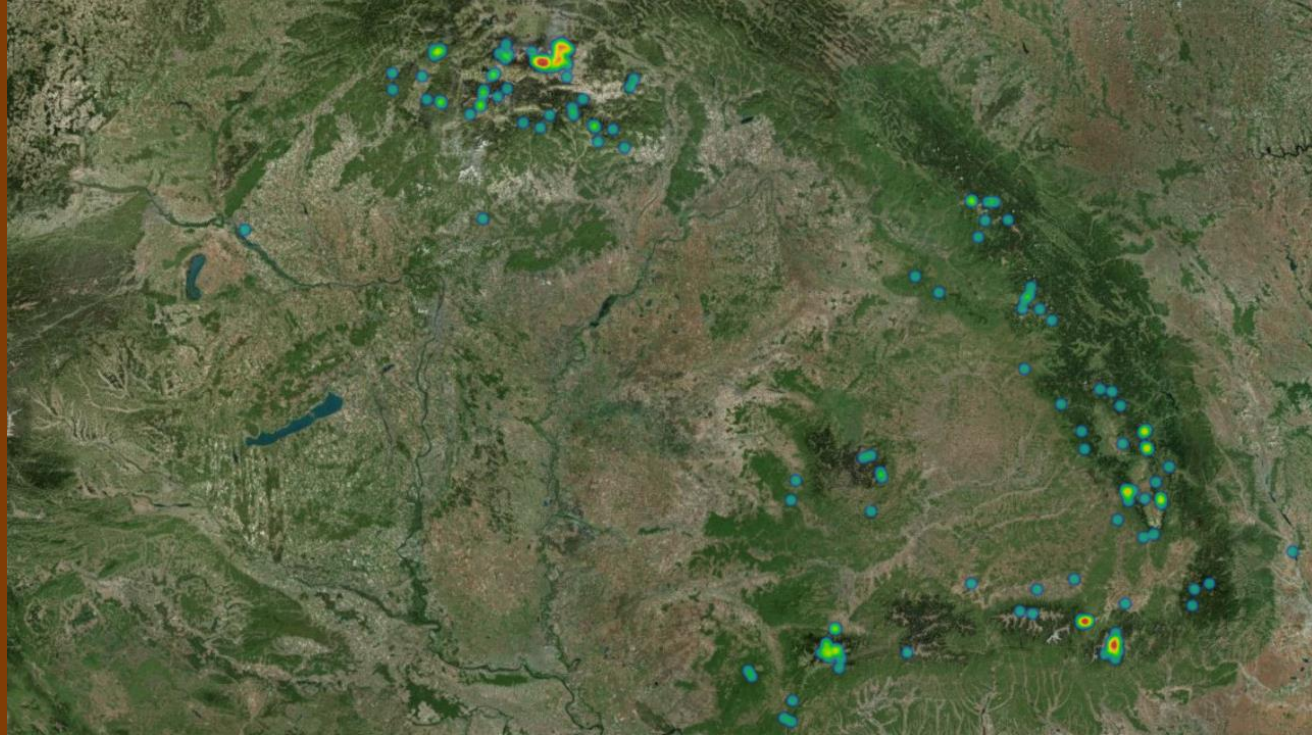
- 1147 példány
- Érdekességek: Tahi, Andreánszky; gyűjtőforrpont: Zempléni-hegység
- Üzenet: Mi van velem? Miért tűnök el Pannóniából?

Erebia epiphron – Német szerecsen

- 324 példány
- Elterjedés: Tátrák, Déli-Kárpátok (Bucsecs, Királykő, Fogarasi-havasok, Retyezát, Páreng)
- Érdekesség: (1) életmód –"nem túl repülni-akaró nőstény"; (2) hiányzik az Erdős- és a Keleti-Kárrátokból; (3) a felvidéki és az erdélyi állományok azonosak?
- Üzenet: Valóban keveset repülök? Valóban nem élek a Keleti-Kárpátokban?

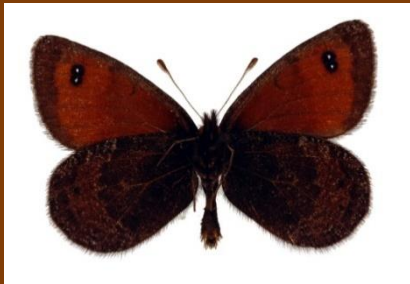

Erebia euryale – Változékony szerecsen

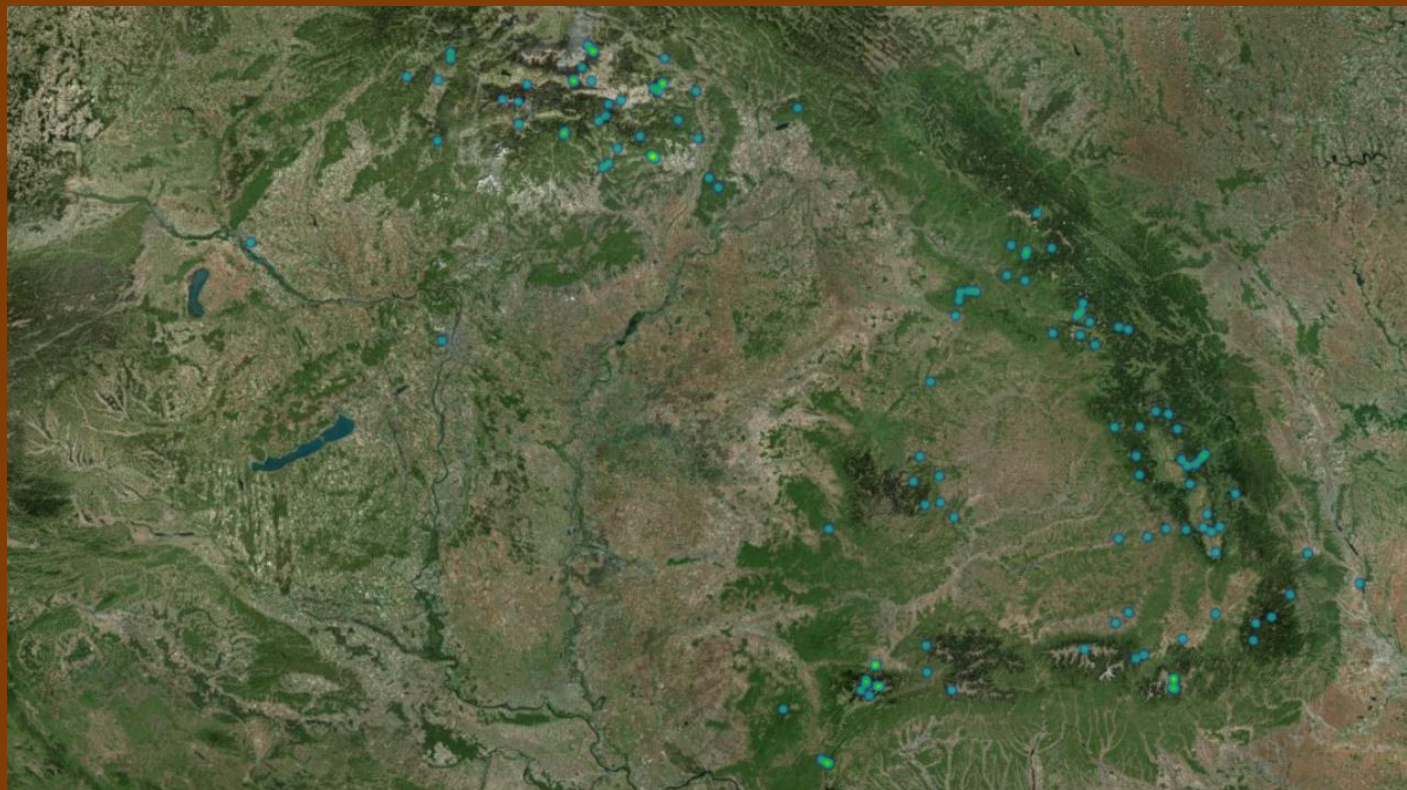
- 1433 példány (legtöbb)
- Érdekesség: Mostani magyar határhoz legközelebbi előfordulás: Szádelői-völgy.
- Üzenet: Mi az én nagy változatosságom oka?

Erebia gorge – Selymes szerecsen

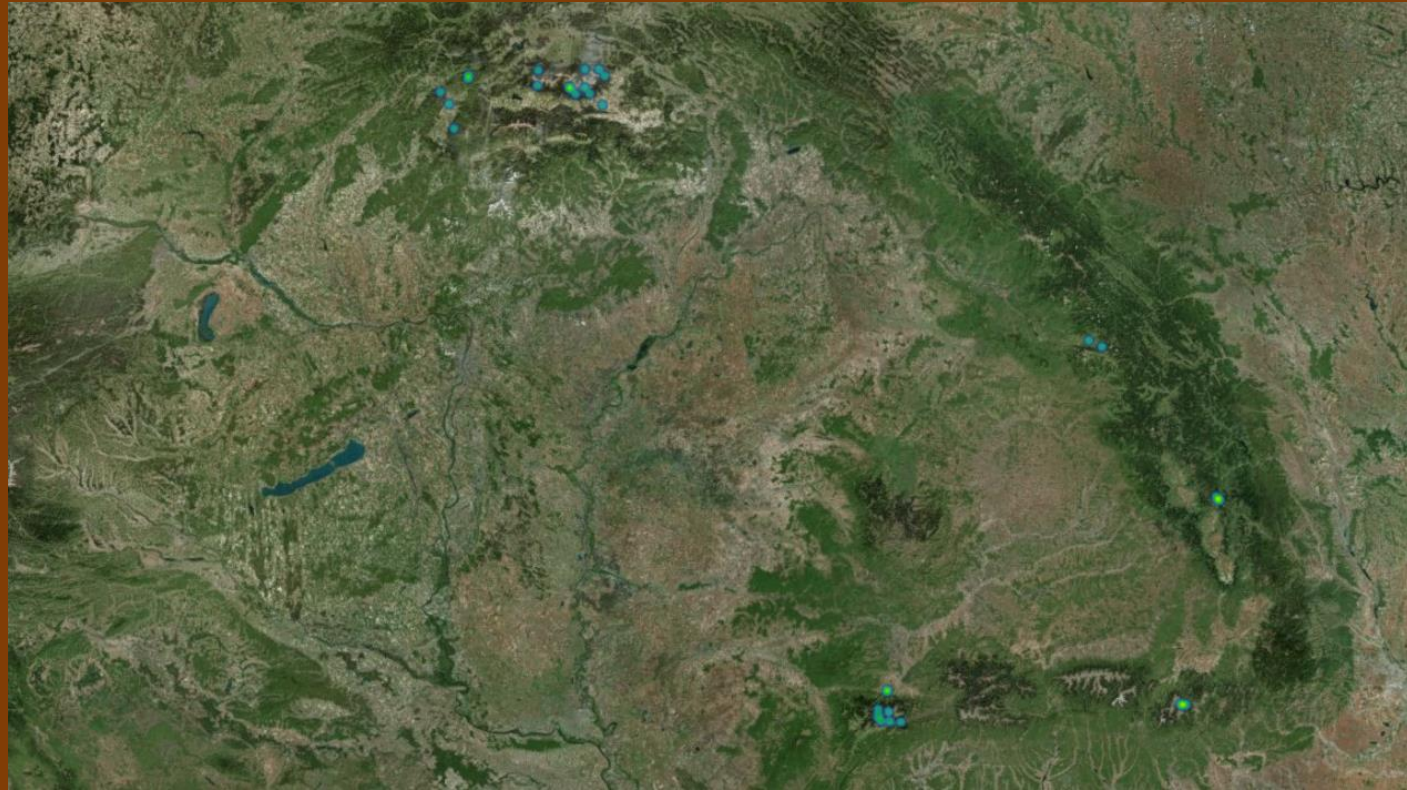
- 53 példány
- Érdekesség: a Kárpátokban igen lokális Kis-Fátra, Tátra, Déli-Kárpátok (Bucsecs, Királykő, Páreng, Retyezát).
- Üzenet: Meddig lesz még helyem a Kárpátokban?

Erebia ligea – Fehércsíkú szerecsen

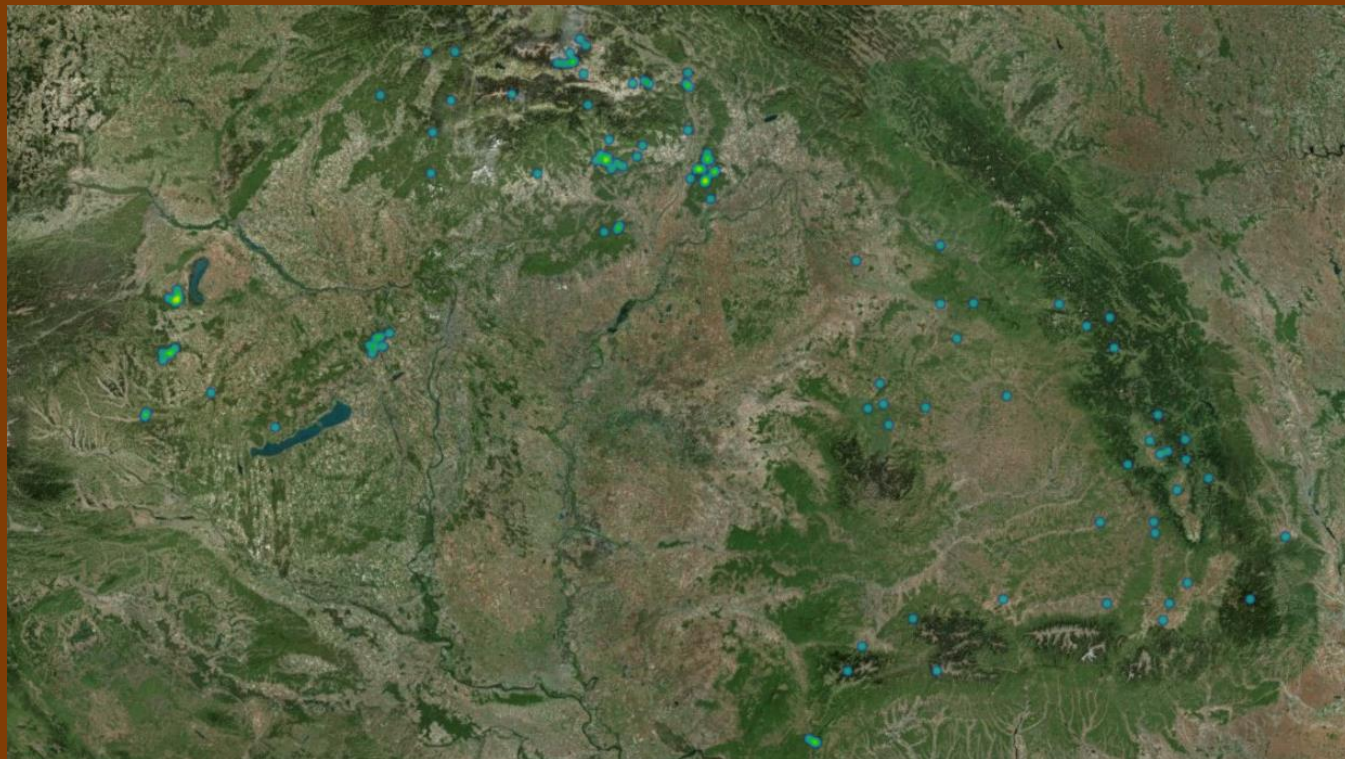
- 608 példány
- Érdekesség: az első pontosan dátumozott kárpáti *Erebia* példány (1871); a zempléni példányok tévesen cédulázottak
- Üzenet: valóban visszavonulóban vagyok?

Erebia manto – Sárgafoltos szerecsen

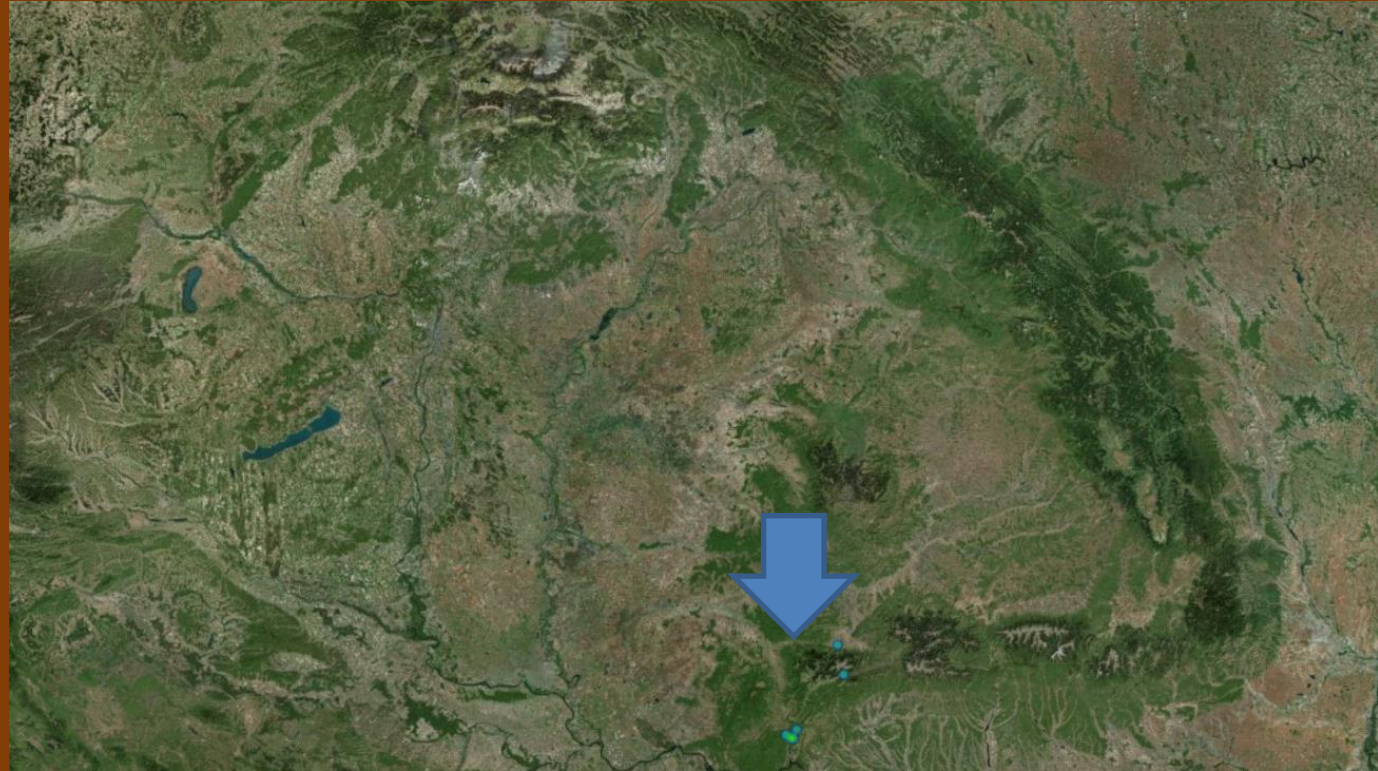
- 221 példány
- Érdekesség: leereszkedik a fenyves övbe.
- Üzenet: Milyen viszonyban állunk? Tényleg annyi alfajunk van?

Erebia medusa – Tavaszi szerecsen

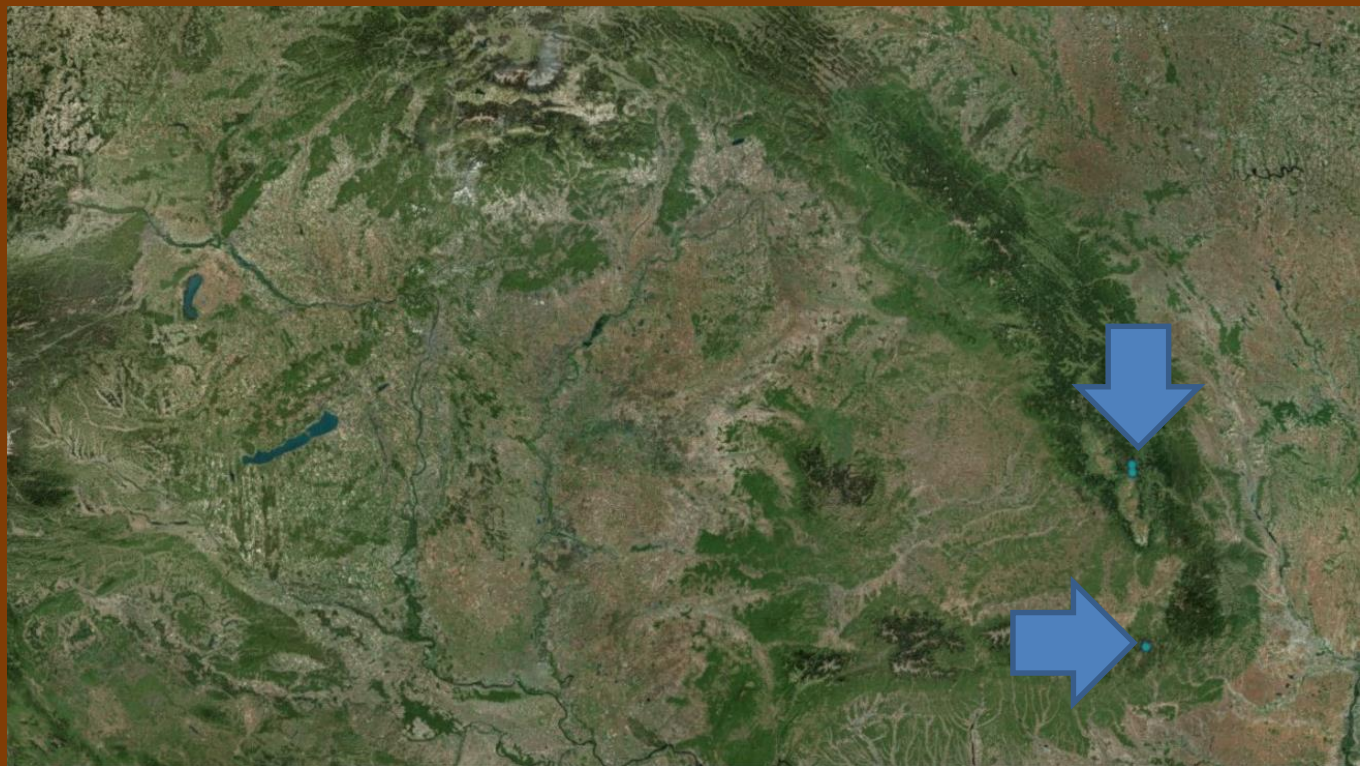
- 1076 példány
- Érdekesség: terjeszkedőben.
- Üzenet: Miért maradtam fenn a Vértesben? Miért nincs Mátrában? Hogyan különülök el az ikerpettyes ikremtől?

Erebia m. melas – Fekete szerecsen

- 328 példány
- Érdekesség: csak a bánáti havasokon és a Retyezátban.
- Üzenet: Meddig terjedek pontosan?

Erebia melas carpathicola – Kárpáti szerecsen

- 9 példány
- Érdekesség: csak a Csukás-és a Hagymás-hegységekben.
- Üzenet: Valóban csak eddig terjedek? És nem vagyok önálló?

Erebia melas runcensis – Móc szerecsen

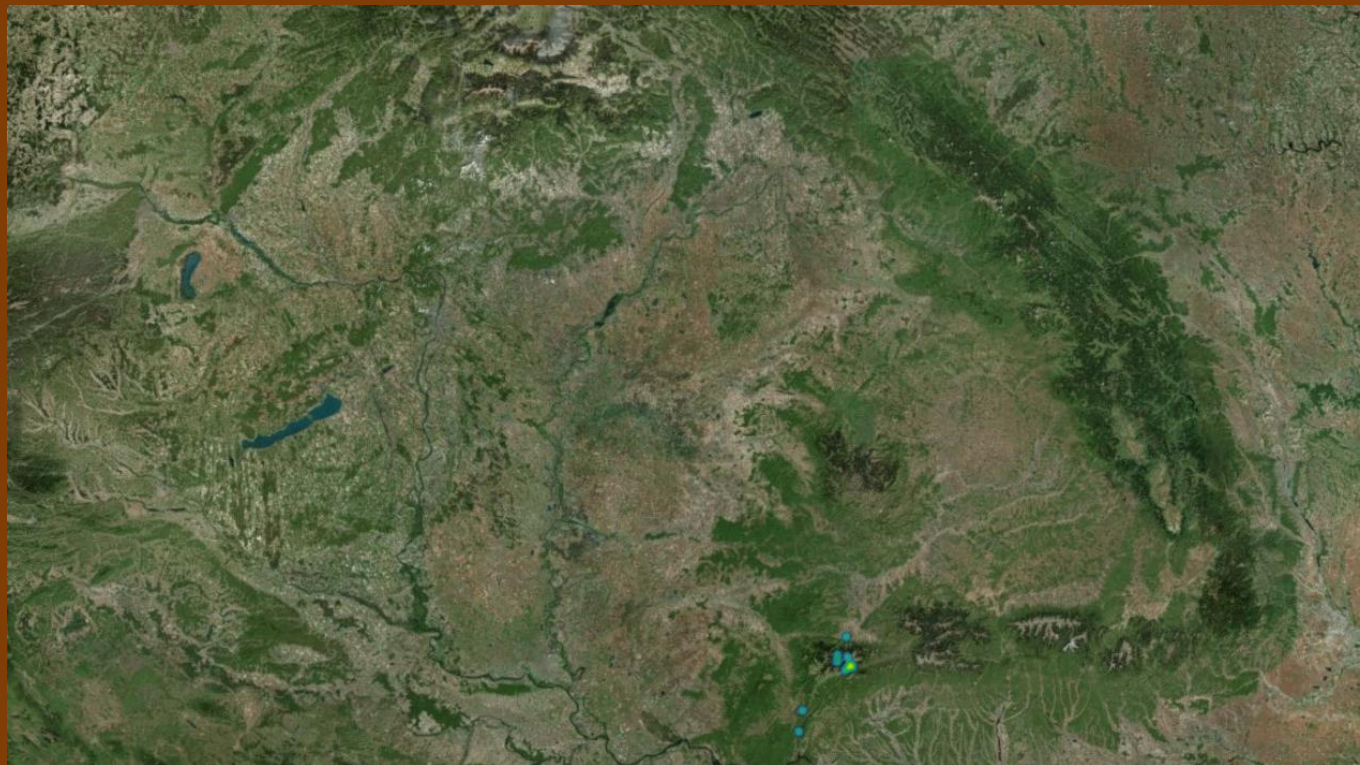
- 45 példány
- Érdekesség: csak a Nyugati-szigethegységben; Frivaldszky (1865) valószínűleg ezt jelzi *Erebia evias* néven a Vlegyászáról.
- Üzenet: Nem tudjátok pontosan ki vagyok én? És hogy hol vagyok valójában!

Erebia mnestra – Vakfoltos szerecsen

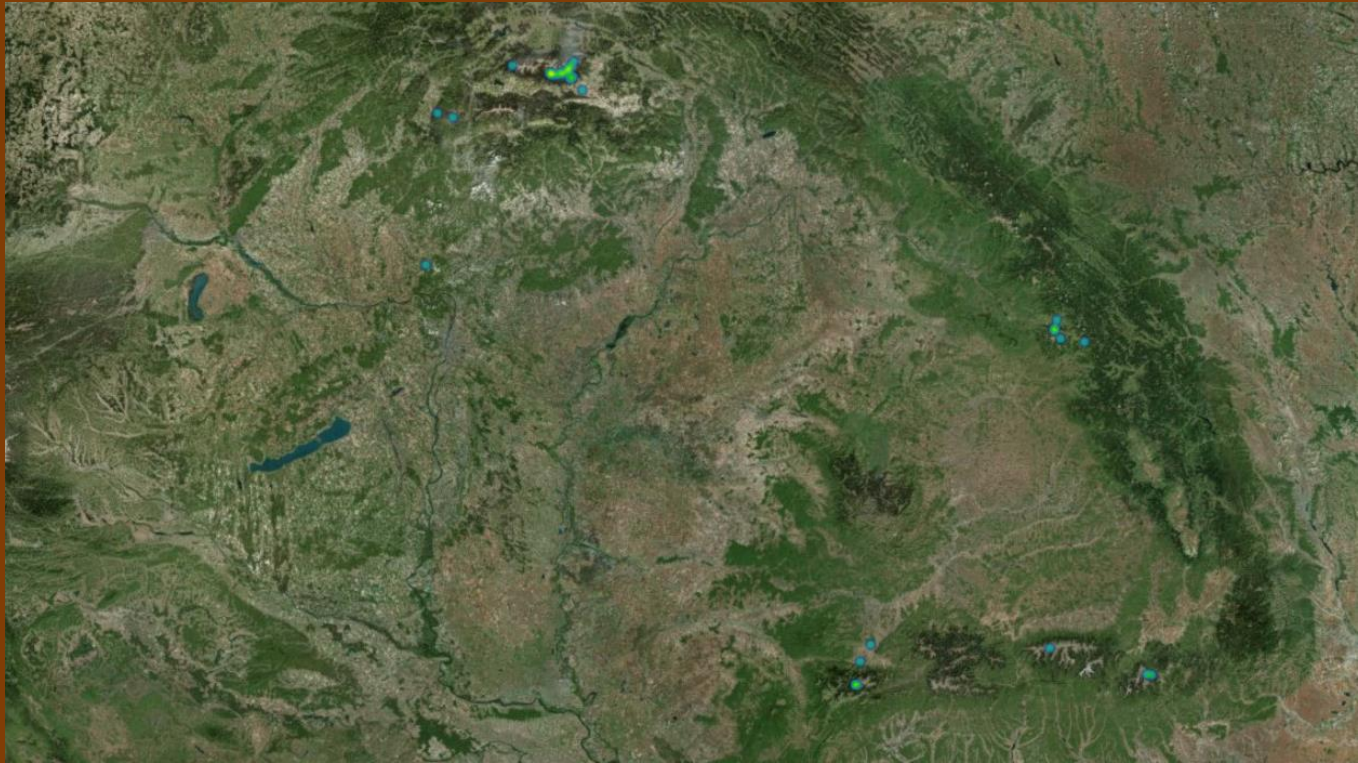
- 2 példány
- Érdekesség: több „mnestra” irodalmi adat is a Tátrából.
- Üzenet: Félreismertetek!

Erebia neleus – Dák szerecsen

- 71 példány
- Érdekesség: Frivaldszky által gyűjtött példányok alapján írták le. Csak a bánáti havasokon és a Retyezátban.
- Üzenet: Nem ismertek eléggé! Nekem van jövőm!

Erebia pandrose – Havasi szerecsen

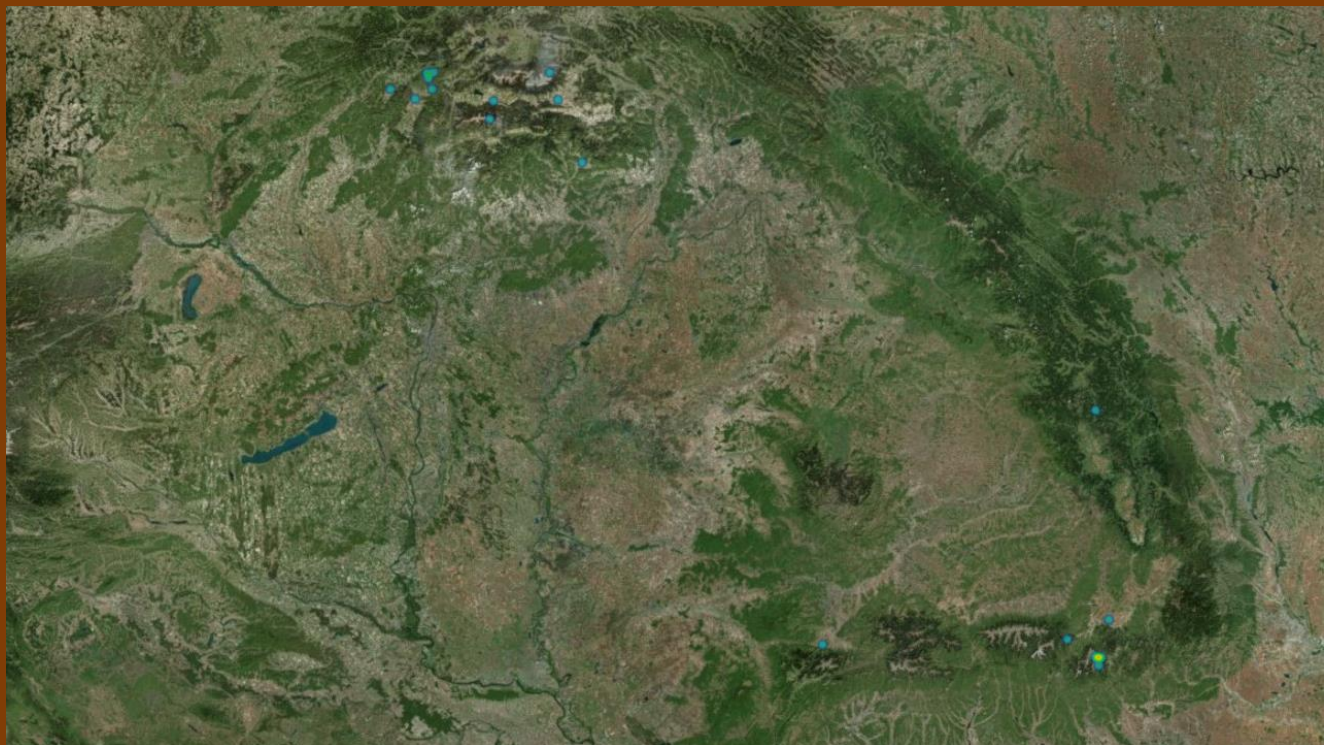
- 182 példány
- Érdekesség: Példány Szécsényből (Lipthay).
- Üzenet: Miért repülök már májusban, és még szeptember elején is?

Erebia pharte – Komor szerecsen

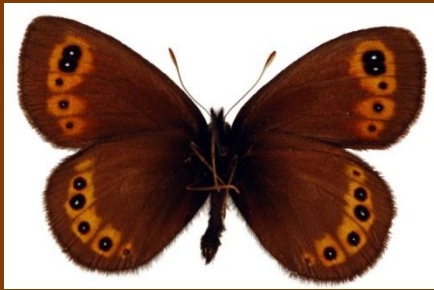
- Hét példány
- Érdekesség: keverték a Szudéta-szerecsennel (radnai és retyezáti adatai), csak a Nyugati- és Bélai-Tátrában, illetve a Radnai-havasokban.
- Üzenet: Miért csak három havason fordulok elő?

Erebia pronoe – Deres szerecsen

- 84 példány
- Érdekesség: csak az Északi- és a Déli-Kárpátokban.
- Üzenet: Valóban nincs belőlem a Keleti-Kárpátokban?

Erebia psodea – Ikerpettyes szerecsen

- 124 példány
- Érdekesség: Frivaldszky fedezte fel, az ő példányai alapján írták le.
- Üzenet: Mi a viszonyom *Oeme* és a *Medusa* rokonaimmal?

Erebia sudetica – Szudéta-szerecsen

- 97 példány
- Érdekesség: a *Melampus*-szal keverték.
- Üzenet: Léteznek-e még a Tátrában?

Erebia styx – Tiroli szerecsen

- Egy példány
- Érdekesség: 1997-es gyűjtés, akkor még Erdélyben volt *Parnassius apollo* is.
- Üzenet: Miért nem jártok a Kelemen-havasokban?

Magassági elterjedés

	Tölgyesek (0-500 m)	Bükkösök (501-1000 m)	Fenyvesek (1001- 1600 m)	Törpefeny ves (1601- 1800)	Havasi rétek (1801 métertől)	Összegzet t elterjedés (max. 5)
E. aethiops	1	1	1	1	1	5
E. epiphron	0	0	1	0	1	2
E. euryale	1	1	1	1	1	5
E. gorge	1	1	1	1	1	5
E. ligea	1	1	1	1	1	5
E. manto	1	1	1	1	1	5
E. medusa	1	1	1	1	1	5
E. melas melas	0	1	0	1	0	2
E. melas carpathicola	0	1	0	0	0	1
E. melas runcensis	1	1	0	0	0	2
E. mnestra	0	1	0	0	0	1
E. neleus	1	1	1	1	1	5
E. pandrose	1	1	1	1	1	5
E. pharte	0	1	0	1	0	2
E. pronoe	1	1	1	1	1	5
E. psodea	1	1	1	0	1	4
E. sudetica	1	1	1	1	1	5

Földrajzi elterjedés

	Nyugat- Dunántúl	Dunántúli középheg- ység	Északnyug- ati- Kárpátok	Északkelet i-Kárpátok	Erdélyi- középheg- ység	Erdélyi- medence	Keleti- Kárpátok	Déli- Kárpátok	Össze- gzet t elterjedés (max. 8)
E. aethiops	1	1	1	1	1	1	1	1	8
E. epiphron	0	0	0	0	0	0	0	1	1
E. euryale	1	0	1	0	1	0	1	1	5
E. gorge	0	0	1	0	0	0	0	1	2
E. ligea	1	1	1	1	1	1	1	1	8
E. manto	0	0	1	0	0	0	1	1	3
E. medusa	1	1	1	1	1	1	1	1	8
E. melas melas	0	0	0	0	0	0	0	1	1
E. melas carpathicola	0	0	0	0	0	0	1	0	1
E. melas runcensis	0	0	0	0	1	0	0	0	1
E. mnestra	0	0	1	0	0	0	0	0	1
E. neleus	0	0	0	0	0	0	0	1	1
E. pandrose	0	0	1	0	0	0	1	1	3
E. pharte	0	0	1	0	0	0	1	0	2
E. pronoe	0	0	1	0	0	0	1	1	3
E. psodea	0	0	0	0	0	1	0	1	1
E. sudetica	0	0	1	0	0	0	1	1	3

Mi lesz velük?

Faj:	Elterjedés:
E. melas carpathicola	2
E. mnestra	2
E. epiphron	3
E. melas melas	3
E. melas runcensis	3
E. pharte	4
E. psodea	5
E. neleus	6
E. gorge	7
E. manto	8
E. pandrose	8
E. pronoe	8
E. sudetica	8
E. euryale	10
E. aethiops	13
E. ligea	13
E. medusa	13

KÖSZÖNJÜK A FIGYELMET!